

Pensioenfonds

Zorg & Welzijn

Tot 67 doorwerken of met pensioen zodra het kan?

Resultaten van onderzoek onder
PFZW-deelnemers 60-69 jaar

Jorrit Lang – PGGM

Benthe Spijkers – DirectResearch

Mark Koop – DirectResearch

Augustus 2022

Inhoud

01	Samenvatting	3.
02	Redenen om te (blijven) werken	6.
03	Redenen om met pensioen te (willen) gaan	10.
04	Werk volhouden	14.
05	Achtergrondkenmerken	22.

1. Samenvatting

Samenvatting (1)

Dit onderzoek werd uitgevoerd onder een voor leeftijd representatieve steekproef 60 tot en met 69 jarigen. Verdeeld in twee groepen: werkenden en gepensioneerden. Het kleine aantal respondenten dat deels gepensioneerd is, maar ook deels werkt, is opgenomen bij de werkenden. Het animo om aan dit onderzoek mee te werken was groot: 18% vulde na de uitnodiging per email de vragenlijst volledig in (ruim 7.000 in totaal). Het onderzoek is eerder uitgevoerd in 2019.

Men werkt voor inkomen, contacten en voldoening

De redenen waarom 60-plussers nog werken zijn primair voor het inkomen en voor de contacten met collega's en cliënten/patiënten, maar ook vanwege voldoening en uitdaging. Circa een derde van de gepensioneerden had zelfs (gedeeltelijk) willen doorwerken vanwege de contacten met collega's en cliënten/patiënten.

Hoge werkdruk is belangrijke reden om (eerder) te stoppen

Van de werkzame 60-plussers zou de helft nu al (gedeeltelijk) met pensioen willen. De voornaamste reden hiervoor is de hoge werkdruk. Voor gepensioneerden was, naast de financiële mogelijkheid, de hoge werkdruk ook een belangrijke reden om met pensioen te gaan.

Drie kwart geeft aan het werk toch goed vol te houden

Voor lang niet alle 60-plussers is blijven werken een probleem. Zij houden het gewoon goed vol en halen daar prettige contacten en voldoening uit, naast het vaak nog noodzakelijke inkomen. Een op de drie gepensioneerden had zelfs (gedeeltelijk) willen blijven werken.

Bij circa een kwart is de fysieke maar ook mentale belasting te hoog

Uit de toelichtingen blijkt dat het werk fysiek en mentaal zwaar is en dat dit in combinatie met leeftijd niet meer goed vol te houden is. Sommigen ervaren lichamelijke (slijtage) klachten of hebben mentaal moeite om alle ontwikkelingen bij te houden. Een klein deel noemt long covid als reden.

Samenvatting (2)

Behoeftes om te blijven werken zijn zeer divers

Duidelijk is dat het beperken van werkdruk mensen langer aan het werk kan houden, mogelijk tot hun AOW-leeftijd. Maar de behoeftes verschillen van persoon tot persoon. Voor de een helpt een financiële prikkel, terwijl de ander een goede werksfeer belangrijker vindt. Een deel wil de uren en/of werktijden aanpassen, terwijl de ander op zoek is naar een andere inhoudelijke invulling van het werk.

Juist deze leeftijdsgroep vraagt om individuele aandacht

Vanwege deze diversiteit aan redenen om langer te blijven werken lijkt een algemene (collectieve) regeling niet altijd passend en is een individuele benadering gewenst. Dat betekent luisteren naar de behoeften van de medewerker en samen kijken naar de mogelijkheden. Uit toelichtingen blijkt dat veel werkgevers dat al doen, maar ook geregeld dat er nog (te) weinig aandacht of begrip voor is. Hier valt nog winst te behalen.

60-plussers in de zorg maken zich graag nuttig

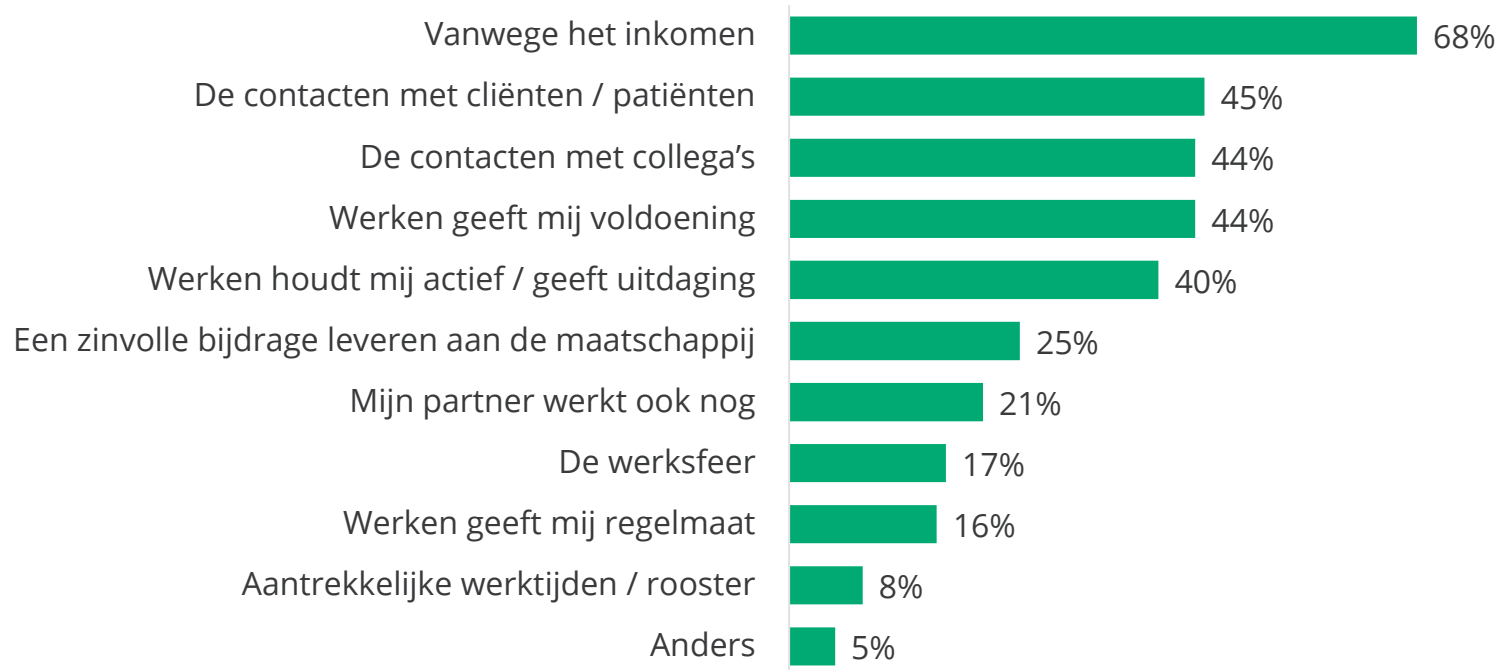
Eerder zagen we dat een aanzienlijk deel van de werkenden en gepensioneerden gedeeltelijk zou willen doorwerken. De behoefte om te blijven werken blijkt ook uit het feit dat ruim de helft van de gepensioneerden vrijwilligerswerk doet, al is het maar voor een aantal uur. Kennelijk is er binnen deze groep ook op hogere leeftijd de behoefte om zichzelf nuttig te maken.

2. Redenen om te (blijven) werken

Men blijft vooral aan het werk voor het inkomen en de contacten.

De belangrijkste reden voor 60-plussers om te blijven werken is het inkomen (68%). Ook de contacten met cliënten/patiënten en met collega's zijn belangrijke redenen. Daarnaast geeft het werk voldoening en houdt het actief.

Redenen blijven werken (werkenden)

Selectie toelichtingen: waarom werkenden nog werken

Positief

Omdat ik van mijn werk hou, graag onder de mensen ben en omdat het voldoening geeft.

Ik vind het werk nog leuk en hoop het vol te houden tot mijn pensioenleeftijd.

Ik ben net 60 jaar dus vind het een beetje te vroeg om al thuis te zitten.

Ik heb leuk werk en leuke collega's.

Omdat het uitvoeren van het werk nog steeds lukt en ik het werk fijn vind.

Minder positief

Ik wil volledig pensioen hebben en niks inleveren door minder te werken. Ik ben alleenstaand dus ik wil houden wat ik heb.

Mijn pensioen en AOW moeten samen vallen anders is het niet genoeg om van te leven.

Het is financieel niet mogelijk om veel eerder te stoppen. Wellicht als er een goede regeling om af te bouwen komt stop ik 1 of 2 jaar eerder.

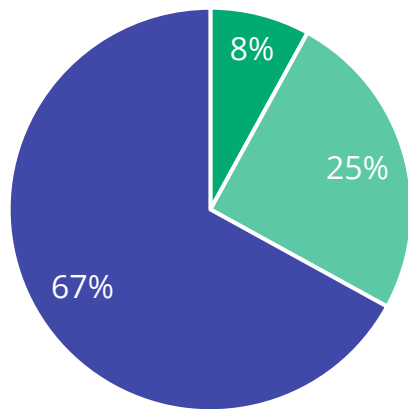
Omdat ik zonder werk niet kan rondkomen.

Een op de drie gepensioneerden had wel langer door willen werken.

Van de gepensioneerden had 33% nog wel (gedeeltelijk) door willen werken na pensionering. De contacten met cliënten/patiënten en met collega's zijn dan de belangrijkste redenen, naast dat het werk voldoening geeft en actief houdt. Een kwart noemt het extra inkomen als reden.

Langer willen werken
(gepensioneerden)

- Ja, volledig
- Ja, gedeeltelijk
- Nee

Redenen langer doorwerken (gepensioneerden)

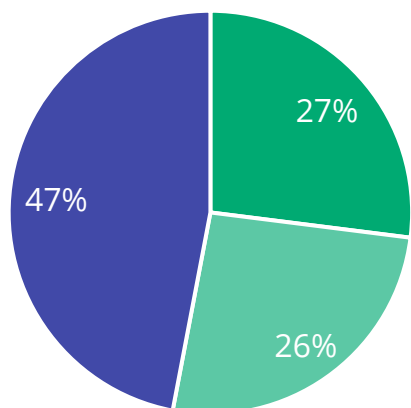

3. Redenen om met pensioen te (willen) gaan

Voor werkenden is de hoge werkdruk de belangrijkste reden om al met pensioen te willen.

Ruim de helft van de werkzame 60-plussers zou liefst nu al geheel of gedeeltelijk met pensioen willen. Belangrijkste reden is de hoge werkdruk (45%). Andere redenen zijn 'het management / de organisatie', de inhoud van het werk of het niet bij kunnen houden van ontwikkelingen. Daarnaast is uiteraard van belang of het financieel mogelijk is en of een eventuele partner nog werkt of niet.

Met pensioen willen
(werkenden)

- Ja, volledig
- Ja, gedeeltelijk
- Nee

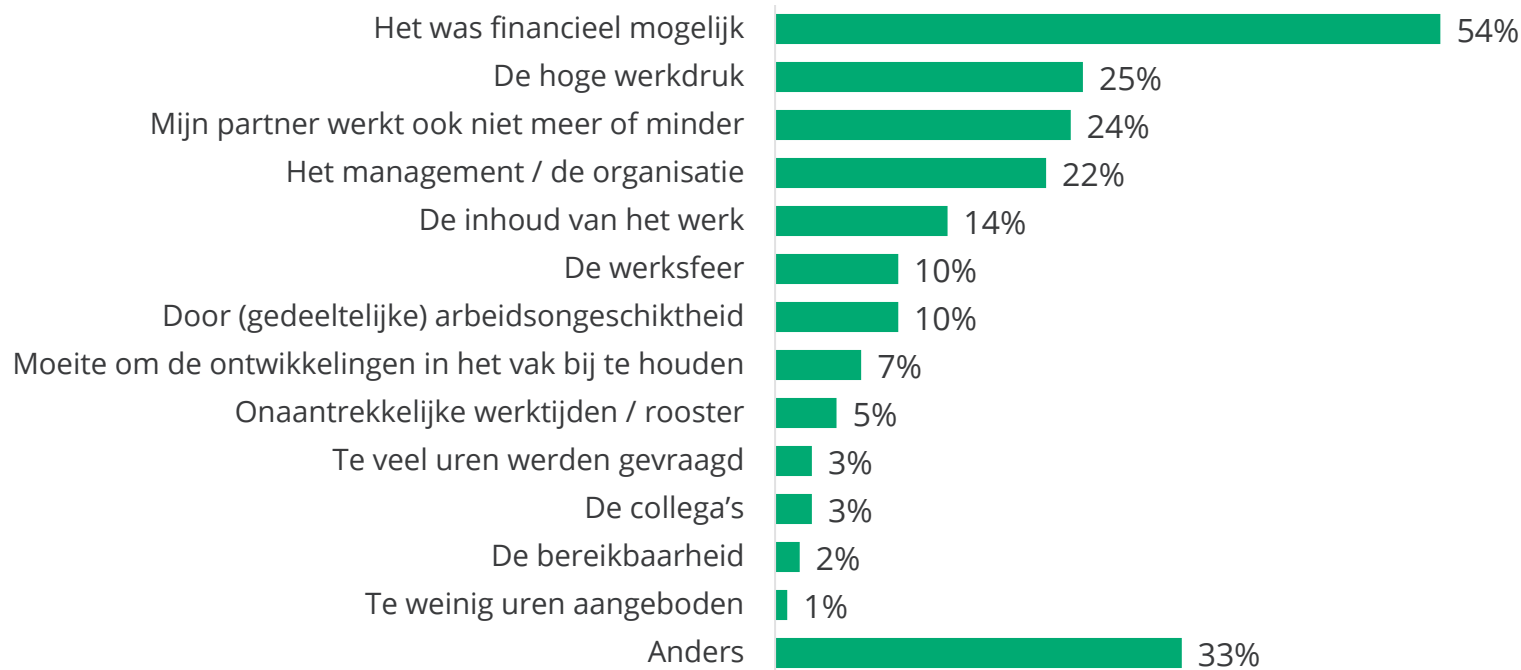
Redenen met pensioen willen (werkenden)

Ook voor gepensioneerden was, naast de financiële mogelijkheid, de hoge werkdruk een belangrijke reden om met pensioen te gaan.

Van de gepensioneerden is ruim de helft met pensioen gegaan omdat het financieel mogelijk was. Andere veelgenoemde redenen zijn de hoge werkdruk, een partner die niet meer werkt en 'het management / de organisatie'.

Redenen met pensioen gaan (gepensioneerden)

Selectie toelichtingen: waarom gepensioneerden zijn gestopt

Positief

Ik wilde graag genieten van mijn vrije tijd, terwijl ik zelf nog gezond was.

Het was mooi geweest. Heb 47 jaar in de zorg gewerkt, met veel plezier.

Mijn man is al met pensioen, dus nu tijd met elkaar doorbrengen.

Omdat ik lang genoeg heb gewerkt en omdat het financieel mogelijk was!

Minder positief

Corona belemmerde een goede uitvoering van mijn beroep (achter de voordeur hulpverleners). Daarnaast kreeg ik last van inslaapproblemen, want ik bleef steeds malen over wat ik allemaal nog moest doen.

Het was voor mij in de ziektewet gaan of met pensioen. Ik hield het niet langer vol. Ik heb toen zelf gekozen voor pensioen.

Mijn AOW-gerechtigde leeftijd was aangebroken. Ik had nog wel kunnen doorwerken, maar de arbeidsomstandigheden maakten dat voor mij onmogelijk.

Ik had de pensioenleeftijd bereikt en doorwerken kon niet.

Om voor mijn man te gaan zorgen. Hij heeft reuma en Parkinson.

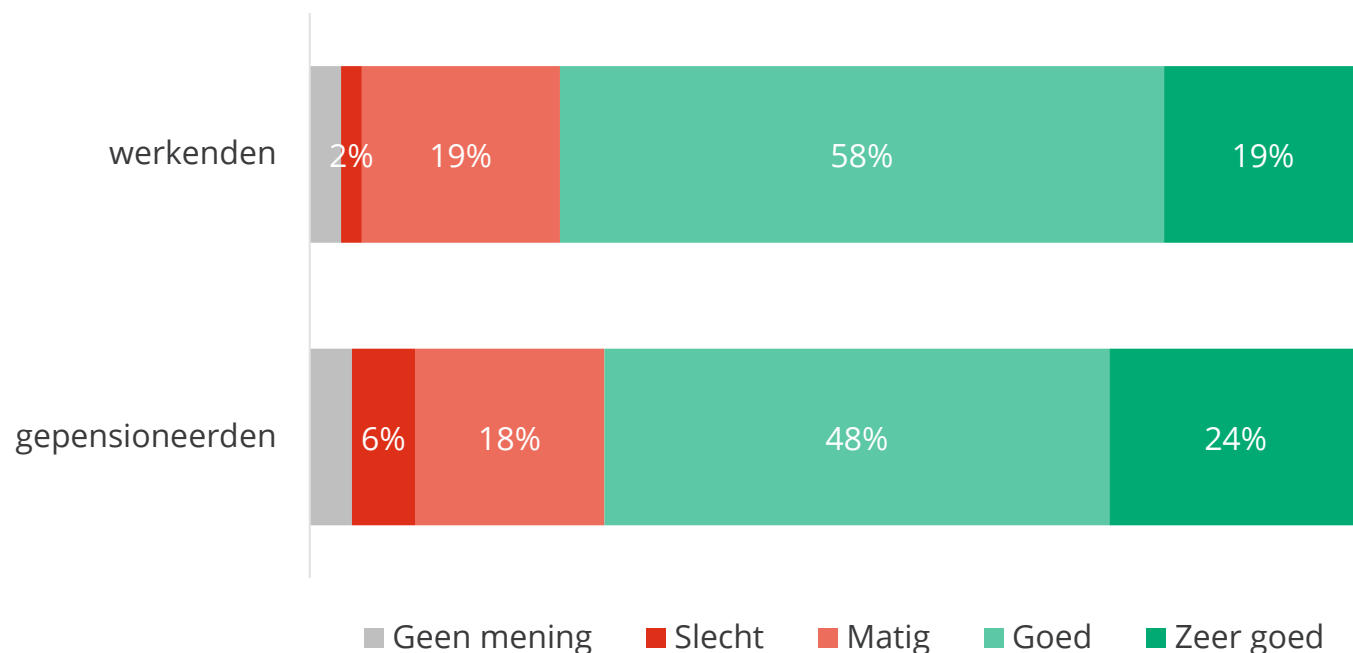
4. Werk volhouden

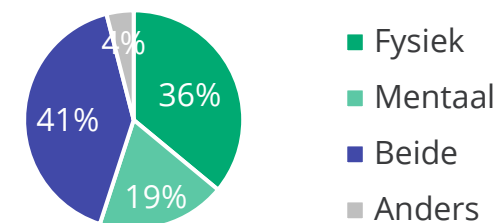
Voor circa drie kwart van de 60-plussers is het werk goed vol te houden. Maar een voor een kwart niet fysiek en/of mentaal.

Bijna een kwart van de werkzame en gepensioneerde 60-plussers geeft aan dat het werk voor hen matig tot slecht vol te houden is (of was) door zowel fysieke als mentale belasting. Voor circa driekwart is (of was) het werk wel goed vol te houden, ondanks de vaak als hoog ervaren werkdruk.

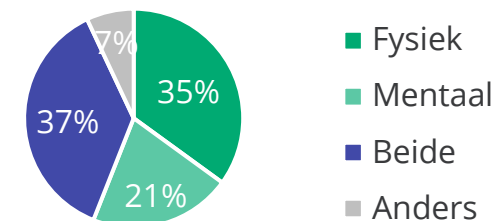
Is of was het werk goed vol te houden?

Type belasting (werkenden)

Type belasting (gepensioneerden)

Selectie toelichtingen: waarom het werk moeilijk vol te houden is.

Werkenden

De hoge werkdruk en de bewoners worden steeds zwaarder.

De hoge werkdruk en de hoeveelheid kantoorwerk.

Er is geen doorstroom van bewoners i.v.m. lange wachtrijen. En de onregelmatige werktijden zijn zwaar.

Na 43 jaar werkzaam zijn in de zorg is het lichamenlijk zwaar werk.

Er zijn te veel regels en er is te veel administratie. Ook veel online en weinig relevante (maar verplichte) scholingen naast je werk, ondanks dat ik nog steeds graag leer. Het gevoel continue te worden opgejaagd.

Gepensioneerden

De hoge werkdruk en te weinig waardering.

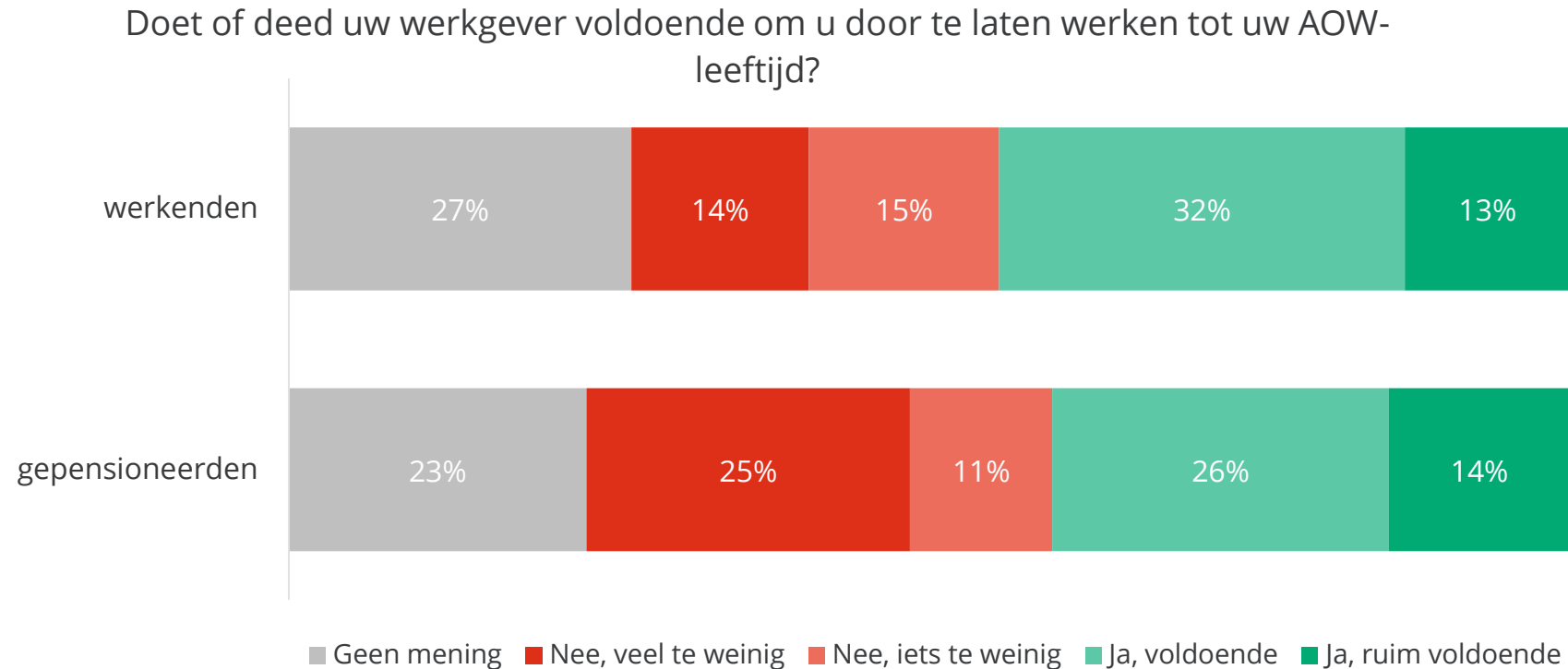
De steeds slechtere werkomstandigheden en arbeidsvoorwaarden.

Vanwege de lichamenlijke klachten.

Door Covid en de hoge werkdruk.

Werkgevers kunnen meer doen om 60-plussers door te laten werken.

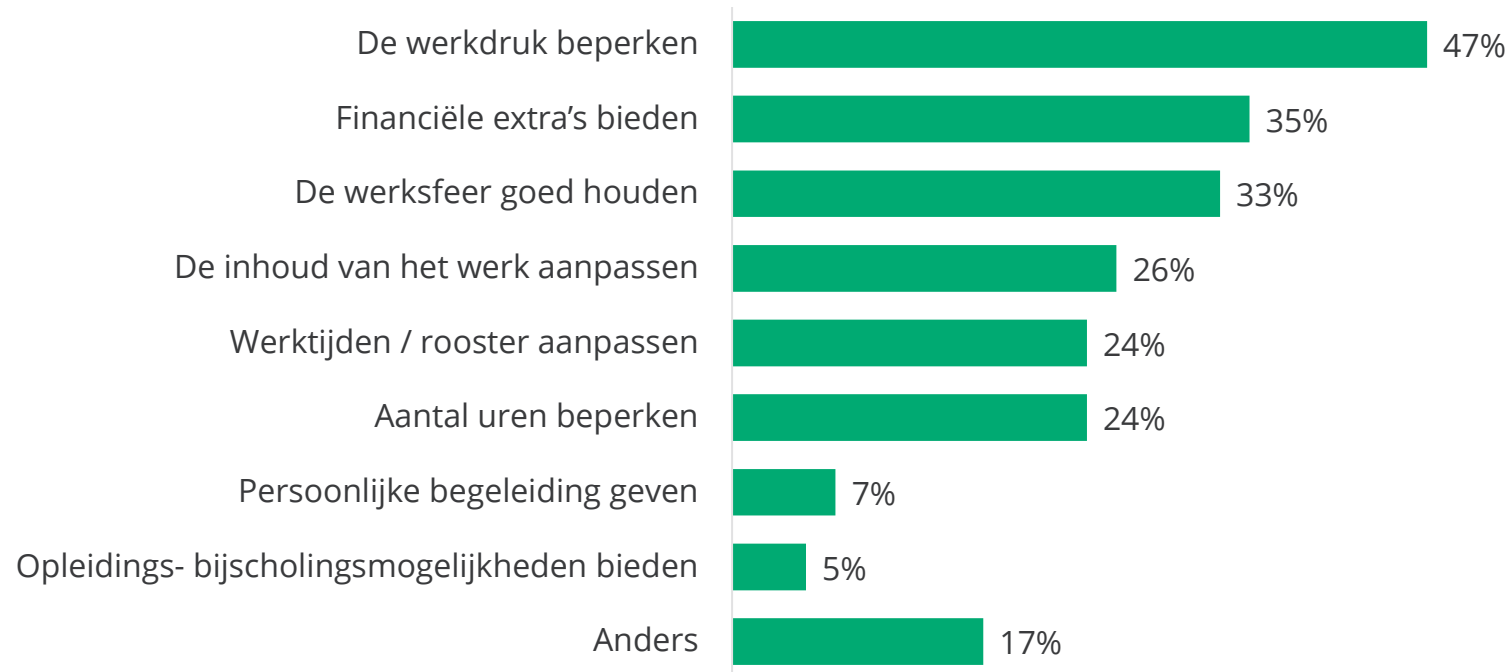
Werkgevers kunnen meer doen om medewerkers door te laten werken tot hun AOW-leeftijd. Van de werkenden geeft 29% aan dat de werkgever te weinig doet. Onder gepensioneerden ligt dit nog iets hoger met 36%.

Het beperken van de werkdruk houdt mensen langer aan het werk. Overige behoeftes zijn zeer divers.

Bijna de helft van de nog werkenden zou graag zien dat de werkdruk wordt beperkt om door te kunnen werken tot hun AOW-leeftijd. Andere behoeftes zijn zeer divers, van financiële extra's tot een goede werksfeer. Van minder uren of andere werktijden tot aanpassing van de inhoud van het werk.

Stimuleren doorwerken (werkenden)

Selectie toelichtingen: wat kan de werkgever doen?

Opties werkgever (werkenden)

Minder werkdruk, meer autonomie in het werk, meer betrokken management, mogelijkheid bieden van meer variatie in de werkzaamheden.

Door passend werk te bieden wat veel minder zwaar is.

De werkgever moet genoeg ruimte geven voor herstel wanneer je ziek bent.

Rooster aanpassen denk ik. Hopen op meer personeel zodat het in de vakantie tijd niet zoveel werken is. In zomer periode is het vaak druk, betere planning van vakanties.

De kinderopvang (voor pedagogisch medewerkers) onder de zware beroepen laten vallen, zodat er een financiële mogelijkheid is om eerder te kunnen stoppen.

Ondersteuning bieden op coaching en vragen wat de wensen van de medewerkers zijn.

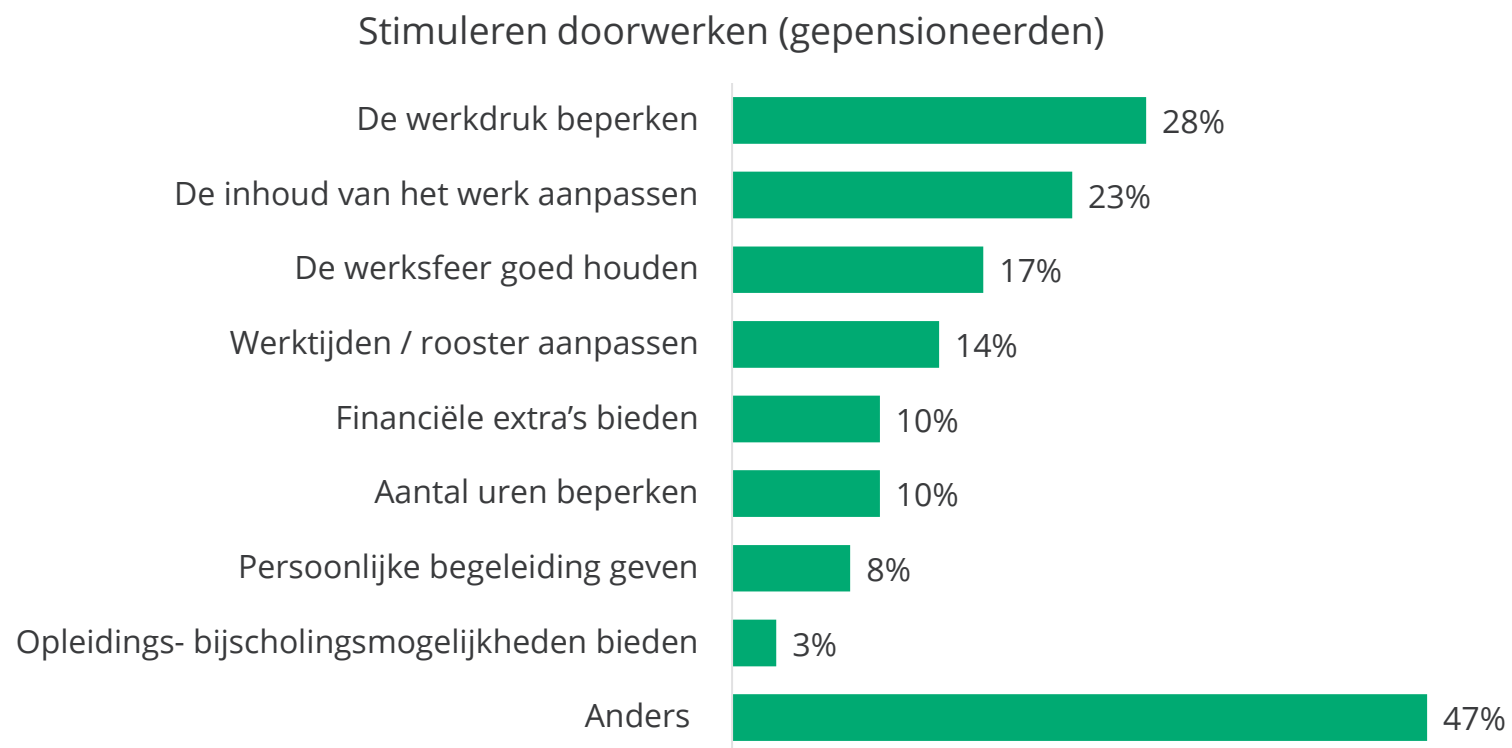
Duidelijk maken hoe men eerder kan stoppen met werken.

Meer autonomie in het werk en de mogelijkheid van meer variatie in de werkzaamheden aanbieden.

Meer betrokken management.

Ook gepensioneerden noemen beperking van de werkdruk als maatregel om langer door te kunnen werken.

Ook voor gepensioneerden geldt dat beperking van de werkdruk had kunnen helpen om langer door te werken, 28% noemt dit. Daarnaast zou aanpassing van de inhoud, een goede werksfeer of aanpassing van de werktijden kunnen helpen. Het bieden van financiële extra's is minder vaak een reden.

Selectie toelichtingen: wat kan de werkgever doen?

Opties werkgever (gepensioneerden)

Door mensen in aanloop naar hun pensioen een meer opleidende/begeleidende taak te geven zodat ze niet voor 100% ingezet hoeven te worden. Tegelijkertijd kan er iets met hun kennis worden gedaan.

Zich meer moeten verdiepen in mijn wensen, werkgever wat totaal niet geïnteresseerd in mij en collega's.

Kijken naar andere functies en mogelijkheden om het nog aantrekkelijk te houden voor ouderen.

Wat dingen aanpassen. Bijv. zware werkzaamheden aan wat jongere collega's overdragen.

Een rustige werkplek bieden in plaats van een overvolle kantoortuin.

Minder bijscholing geven.

Aantrekkelijke werktijden en ruimere vakantiemogelijkheden.

De werkgever had kunnen luisteren naar opbouwende kritiek. Daarnaast omgaan met eerlijkheid en de confrontaties aangaan.

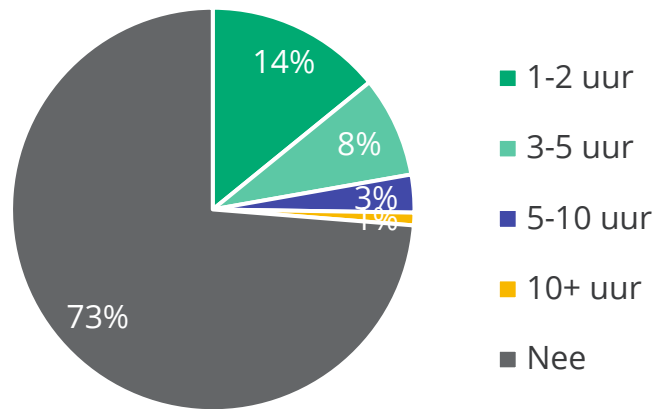
Tegengas geven tegen de waanzin van zorgkantoren en overheidsbeleid. Laat eens horen en zien dat je je medewerkers waardeert.

5. Achtergrondkenmerken

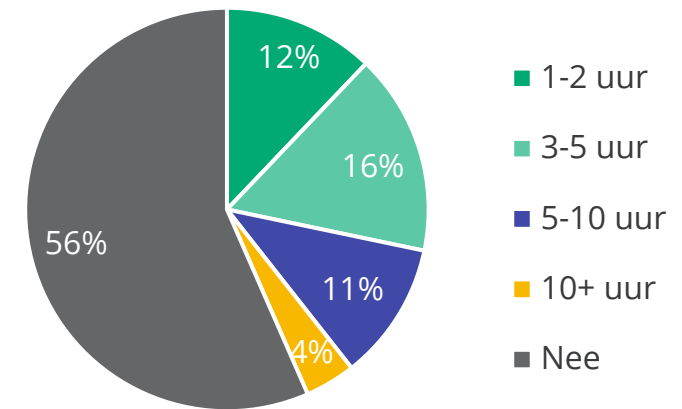
44% van de gepensioneerden doet circa 5 uur vrijwilligerswerk.

Van de nog werkzame 60-plussers doet ongeveer een kwart vrijwilligerswerk naast hun gewone baan, meestal een paar uur per week. Na pensionering neemt het vrijwilligerswerk toe. 44% van de gepensioneerden doet dit, gemiddeld zo'n 5 uur per week.

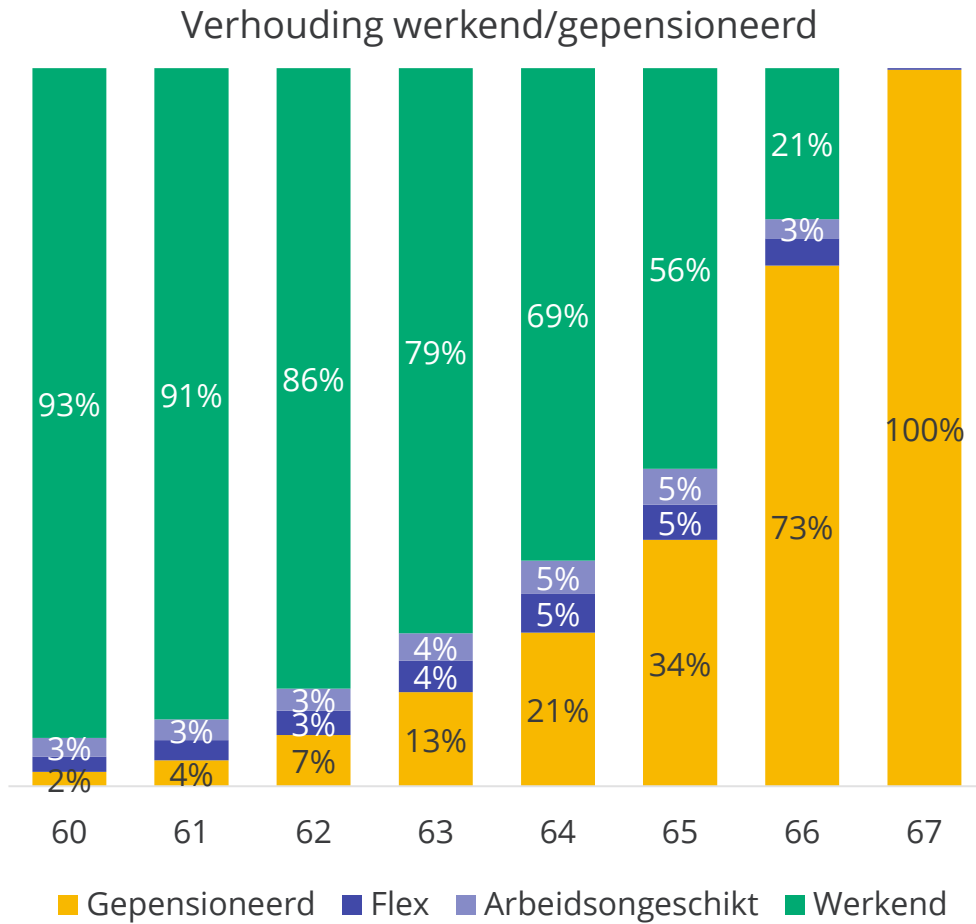
Doet vrijwilligerswerk (werkenden)

Doet vrijwilligerswerk (gepensioneerden)

De meeste deelnemers gaan met 65 à 66 met pensioen.

De verhouding werkend of met pensioen is in de grafiek met elkaar vergeleken per jaar in de leeftijd van 60 t/m 67 jaar. Dit geeft een globaal beeld van de leeftijd waarop deelnemers van PFZW met pensioen gaan.

Duidelijk is dat onder de huidige 66 en 67 jarigen bijna iedereen met pensioen is. Vooral van 65 naar 66 neemt het percentage gepensioneerde sterk toe. In de leeftijden van 60 tot 65 is de toename van het aantal gepensioneerden meer geleidelijk.

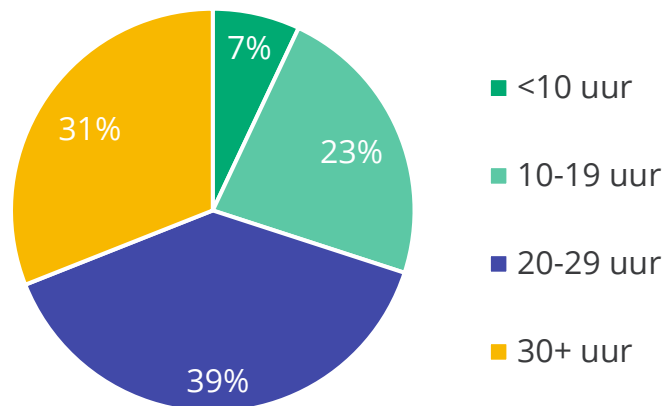
Hierbij moet wel vermeld dat hierin niet de zogenaamde 'slapers'* zij opgenomen. Die deelnemers laten een zelfde beeld zien, maar zijn niet opgenomen omdat hun achtergrond uit een kan lopen. Bijvoorbeeld vele jaren eerder kort in de zorg gewerkt of gestopt met werken op 60 jarige leeftijd en nog geen pensioen in laten gaan.

* Niet meer werkend in de zorg, maar ook nog niet gepensioneerd

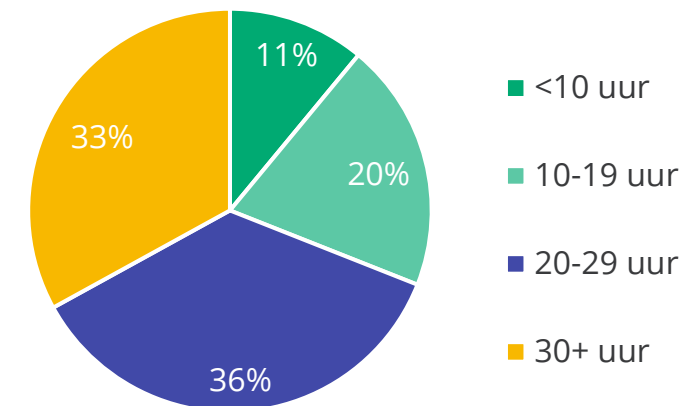
Werkenden boven de 60 werken meestal 3 of 4 dagen. Dit lijkt net zo veel als in andere leeftijdsgroepen.

De meeste werkenden en gepensioneerden (in laatste jaar voor pensioen) werken 20 uur of meer. Circa 30% heeft een kleinere baan van 19 uur of minder. Dit aantal uren wijkt niet sterk af van de deeltijdfactor in de zorg onder andere leeftijdsgroepen. (Bron McKinsey & Company: The power of Parity.)

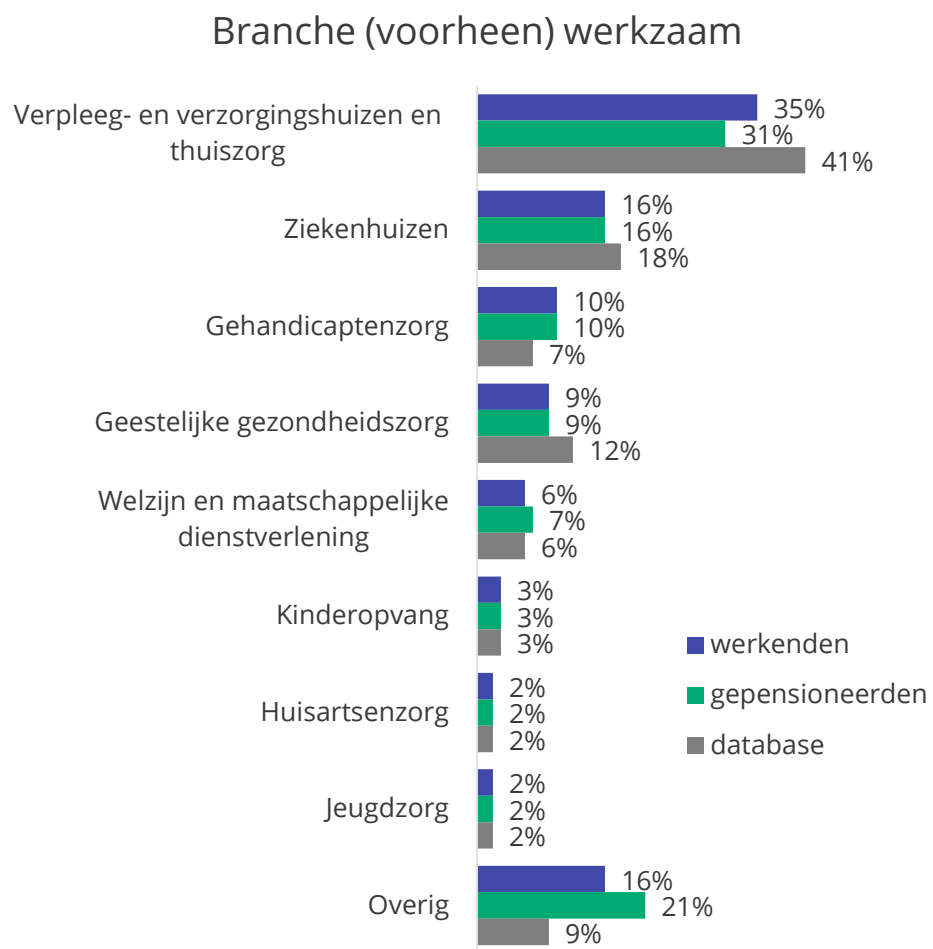
Uren werkweek (werkenden)

Uren werkweek (gepensioneerden)

Verdeling naar branche is representatief voor PFZW deelnemers.

De deelnemers aan dit onderzoek - zowel werkenden als gepensioneerden - zijn goed verdeeld over de branches.

De percentages wijken niet substantieel af ten opzichte van de registratie van de cao's in de database van PFZW onder deze leeftijdsgroep.

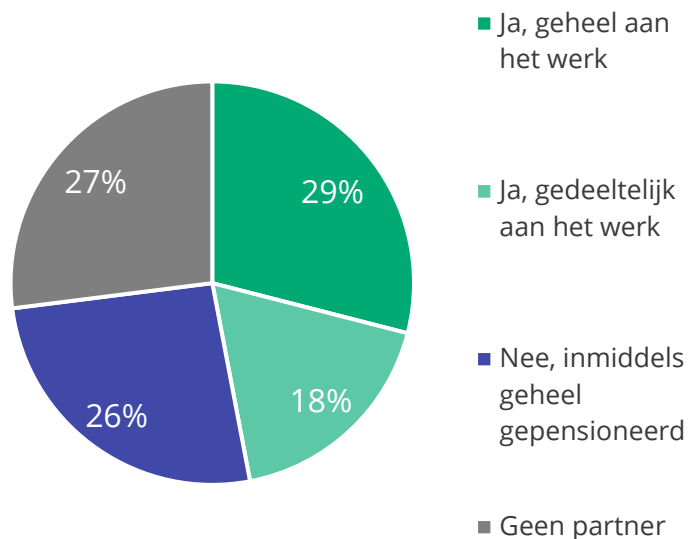
Een aantal kleine branches (<1%) die zijn aangesloten zijn bij PFZW vallen onder de categorie overig.

Partners gaan vaak tegelijk met pensioen, maar lang niet altijd.

Circa drie kwart van de werkenden en gepensioneerden deelt financieel een huishouden, meestal met een partner. Zoals verwacht is bij de werkenden de partner vaak nog (deels) aan het werk. Bij de gepensioneerden met een partner is deze meestal niet meer aan het werk. Maar het is dus niet altijd zo dat als de partner met pensioen gaat, de medewerkers in de PFZW-branches daarin volgen.

Partner werkzaam (werkenden)

Partner werkzaam (gepensioneerden)

